

**Dan STOICA* . *Curs de metode bibliografice de cercetare*. Iași,
Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2000, 108 p.**

Recenzie de **Camelia Stumbea**

Deși cartea se definește ca fiind, în principal, un suport de curs, este pusă în discuție deschiderea ei și către alte categorii de cititori, cum ar fi: studenții facultăților care „nu și-au încărcat curricula cu o disciplină atât de ignorată (...) pe la noi” (p. 1), cercetătorii tineri care nu au avut „șansa de a se forma ...în știința informării bibliografice și în metodologia cercetării de orice tip” (p. 1) și chiar cercetătorii consacrați, pentru cunoștințele la zi în privința utilizării tehnicilor moderne în căutarea informației. Scopul declarat de autor, în *Cuvînt înainte*, este acela de a prezenta, cu claritate, între limitele impuse de studiul disciplinei pe o perioadă de un semestru, *chestiuni* indispensabile formării în domeniul cercetării bibliografice, atât pentru activitatea personală în acest domeniu, cât și pentru a deveni utilizatori avizați ai bibliotecii.

Dezvoltarea problematicii abordate într-o prezentare logică a presupus structurarea materiei cursului în cinci părți ce se termină, în majoritatea cazurilor, cu propuneri de teme pentru activitatea practică.

După o *Introducere generală*, în care sînt parcurse aspecte legate de documentare, indexare, activitatea bibliografică organizată, definirea și conceptele specifice științei informării, se trece la partea întâi: *Activitatea de cercetare bibliografică în manieră tradițională*. Autorul precizează, de la început, că distincția între *tradițional* și *netradițional* este dată de caracterul instrumentelor de lucru, cu toate că *maniera netradițională* („netradițional este echivalent cu automatizat, în economia prezentei cărți” (p. 31)) presupune și o modificare de viziune asupra întregii activități și nu numai utilizarea calculatorului. Sînt prezentate, apoi, cele mai frecvent utilizate repertorii bibliografice rezultate din activitatea bibliografică făcută în sisteme tradiționale: cataloagele, bibliografiile, indexurile și indexurile de reviste precum și sistematizarea folosită pentru ordonarea referințelor care le compun.

Partea a doua, intitulată *Activitatea de cercetare bibliografică în context informatizat*, construită simetric față de precedenta, se ocupă de bazele de date bibliografice, adică de repertoriile bibliografice în format electronic. Discuții sumare referitoare la introducerea informaticii în activitatea bibliografică ca și clarificarea conceptelor cu care urmează să se opereze (bibliotecă multimedia, sală multimedia, catalog multimedia, bibliotecă virtuală) au fost considerate, de autor, ca premise necesare abordării subiectului referitor la bazele de date în contextul actual, marcat de existența Internetului. După cîteva noțiuni introductive – definiție, construcție, organizare, structura, utilizare – sînt prezentate, pe scurt, trei mari tipuri de baze de date accesibile pe Internet: bazele de date bibliografice, cataloagele informatizate ale bibliotecilor și bazele de date heterogene distribuite. Accentul este pus pe prezentarea activității de interogare a acestor baze, cu diversele modalități de rafinare a căutării (operatorii booleeni, operatorii de proximitate, trunchierea etc.), autorul făcînd trimitere la primul postulat enunțat la începutul cursului: „Activitatea de catalogare-indexare a documentelor are drept *corelată* pe cea de regăsire a lor (mai exact, de regăsire a informației conținute în ele)” (p. 6). Or, regăsirea informației este posibilă tocmai prin interogarea bazelor de date.

Capitolul al treilea - *Căutarea informației pe Internet* – prezintă metodele și instrumentele de căutare a informației, trierea informației și evaluarea informației găsite pe Internet. La final, legată de întrebarea filosofilor „unde va fi dispărut cunoașterea umană sub atîta informație”, se impune concluzia că „e bine să abordăm cu discernămint oferta Internetului” (p. 70).

* Autorul, dr. Dan Stoica este profesor asociat la Universitatea “Al. I. Cuza” și șef al Serviciului de Informatizare din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare “Mihai Eminescu” din Iași

Biblioteca – văzută de autor ca loc privilegiat pentru a desfășura o cercetare bibliografică – constituie subiectul celei de-a patra părți a cărții, cu mențiunea că este discutat prototipul bibliotecii moderne din orice spațiu cultural (reținem remarca autorului: „în România există biblioteci care să corespundă modelului ideal” (p. 71)). Așa cum am fost *avertizați* încă de la început, în același *Cuvînt înainte*, intenția a fost ca acest curs să fie diferit de unul care s-ar adresa studenților de la facultăți de biblioteconomie și știința informării, adică părțile privind organizarea și funcționarea cataloagelor unei biblioteci precum și funcțiile și atribuțiile bibliotecarului de referințe au fost rezumate la cât a crezut autorul necesar pentru o bună înțelegere a modurilor de cooperare cu astfel de instituții, de pe poziția utilizatorului.

În partea a cincea a cărții, *Cercetarea bibliografică*, intenționat lăsată la final, pentru a fi „înarmați cu cunoștințele expuse pînă acum” (p. 79), ni se propune să vedem în ce constă demersul însuși al cercetării bibliografice, particularizat în funcție de situații și/sau cercetători. Sînt prezentate, comparativ, două situații: prima, în care nevoia de informație există, este foarte presantă, dar nu trebuie aprofundat vreun domeniu științific și nici nu trebuie găsite interferențe între două sau mai multe științe; și a doua situație, în care cercetarea vizează o problemă ce se include într-un domeniu științific oarecare. În ceea ce privește ultimul caz, de la un anumit punct al demersului, se pot constata diferențe majore între un începător și un cercetător versat. Sînt descrise etapele de parcurs, în cazul plasării cercetării într-o bibliotecă *adecvată* („*adecvat*, aici, înseamnă *potrivit cu nevoile particulare de studiu*” (p. 81)), avînd la bază modul de lucru cu cataloagele tradiționale sau cele automatizate; la un nivel superior, se găsește împlinirea modului de căutare descris anterior cu căutarea informației pe Internet și/sau într-o bază de date aflată în exploatare pe CD-ROM.

Anexele de la sfîrșit au menirea „de a completa, de a explica, de a explica părți din textul de bază” (p. 31): *Glosar*, *O problemă fierbinte: catalogarea partajată*, *Din literatura de specialitate*, *Interrelaționarea informației din cataloage*.

Împreună cu anexele, cu notele de subsol și cu trimiterile bibliografice, lucrarea se prezintă „în mod voit și nu din întîmplare sau din pricina unor carențe de editare” (p. 3) ca un hipertext care presupune un efort de navigare continuă între coperțile sale pentru a-și căpăta toate sensurile; intenția a fost de a-l forța pe cititor să aplice chiar pe parcurs cele învățate din lectură. Autorul apreciază, de fapt, chiar de la început, că această carte propusă spre lectură este în egală măsură ușor dar și greu de citit: ușor, pentru că fiecare se poate limita la o parte din ea; greu, pentru că parcurgerea ei integrală presupune și efortul de urmărire a componentelor hipertextului, despre care vorbeam cîteva rînduri mai sus.

În loc de concluzie, cred că este foarte potrivit să parcurgem cîteva rînduri aparținînd autorului acestei cărți, dr. Dan Stoica:

„*Nota bene*: însușirea cunoștințelor și tehnicilor de cercetare bibliografică nu asigură succesul deplin al cercetării indiferent de domeniul în care s-ar înscrie vreo intuiție științifică (cu excepția, desigur, a științei informării).

Susținem, însă, că acel succes este mai ușor de atins și mai sigur dacă cercetarea bibliografică este făcută dintru început așa cum trebuie” (p. 2).

